

Vnútorá smernica č. 08/2012

***Smernica o prevencii a riešení šikanovania, násilia, drogových závislostí
a sociálno-patologických javov žiakov v škole***

Účel predpisu :

Vnútorý pokyn stanovujúci postupy prevencie šikanovania a sociálno patologických javov v podmienkach ZŠ Park Angelinum č.8, Košice

Oblasť platnosti:

Smernica je záväzná pre všetkých zamestnancov zamestnávateľa Základnej školy Park Angelinum č.8, 040 01 Košice

Počet strán: 8

Počet príloh: 0

Dátum účinnosti: 01.09.2012

Mgr. Renáta Brédová
riaditeľka školy

Vnútorňá smernica
o prevencii a riešení šikanovania, násilia, drogových závislostí
a sociálno -patologických javov žiakov v škole

v súlade s

Metodickým usmernením č. 7/2006-R z 28. marca 2006 k prevencii a riešeníu
šikanovania žiakov v školách a školských zariadeniach
a Národným programom boja proti drogám na obdobie 2008-2014

Čl. 1
Úvodné ustanovenia

Táto smernica sa vydáva za účelom prevencie a riešenia šikanovania, násilia, drogových závislostí a sociálno-patologických javov žiakov v škole, ktoré sú v súčasnosti závažným problémom.

Čl. 2
Pôsobnosť

Táto smernica sa vzťahuje na výchovno-vzdelávaciu činnosť základnej školy a školského klubu detí.

Čl. 3
Charakteristika pojmov

Šikanovaním rozumieme akékoľvek správanie žiaka alebo žiakov, ktorého zámerom je ublíženie inému žiakovi alebo žiakom, prípadne ich ohrozenie alebo zastráňovanie. Ide o cielené a opakované použitie násilia voči takému žiakovi alebo skupine žiakov, ktorí sa z najrôznejších dôvodov nevedia alebo nemôžu brániť. Šikanovanie sa prejavuje v rôznych podobách, ktoré môžu mať následky na psychickom a fyzickom zdraví.

Drogová prevencia sa definuje ako stratégia alebo aktivita určená na to, aby sa predchádzalo zneužívaniu návykových látok, oddialil sa prvý kontakt s nimi, aby sa zamedzilo negatívnym dôsledkom spojeným so zneužívaním legálnych a nelegálnych drog. Školská prevencia obsahuje všetky vyššie uvedené aspekty, obmedzuje sa ale na školské prostredie. Zahrňuje prevenciu zneužívania drog a pravidlá a predpisy týkajúce sa drog, pomoc pri vyhľadávaní a poskytovaní starostlivosti pre ohrozených žiakov v odborných poradenských zariadeniach a službách a akékoľvek ďalšie aktivity a stratégie týkajúce sa zneužívania drog v škole.

Pod pojmom **primárna prevencia** rozumieme stratégie a aktivity určené na predchádzanie prvému užitiu drogy, k vlastnému začiatku užívaniu drogy.

Sekundárna prevencia zahrňuje programy, stratégie a aktivity zamerané na prevenciu vlastného zneužívania drog, včasnú identifikáciu a liečbu užívateľov drog s cieľom zabrániť vzniku závislosti na drogách (žiaci, ktorí už prvý kontakt alebo experiment majú za „sebou“).

Čl. 4
Podstatné znaky šikanovania

- a) úmysel bezprostredne smerujúci k fyzickému alebo psychickému ublíženiu druhému,
- b) agresia jedného žiaka alebo skupiny žiakov,
- c) opakované útoky,
- d) nevyrovnaný pomer síl medzi agresorom a obeťou,
- e) urážlivé nadávky, posmech,
- f) odcudzenie vecí atď.

Čl. 5 Prejavy šikanovania

1. Priama podoba:

- a) fyzické útoky,
- b) urážlivé prezývky,
- c) nadávky,
- d) posmech,
- e) tvrdé príkazy agresora vykonať určitú vec proti vôle obeť,
- f) odcudzenie veci a pod.

2. Nepriama podoba:

- a) prehliadanie a ignorovanie obeť,
- b) zhoršenie vzťahov v triede,
- c) vtieravé správanie agresora,
- d) utiahnuté alebo zmenené správanie obeť,
- e) stráž pri dverách,
- f) vyčkávanie, kým odídu ostatní zo školy,
- g) postávanie cez prestávku pri kabinete učiteľov,
- h) obeť sa bojí počas prestávok ísť na WC,
- i) zhoršenie prospechu alebo zdravia obeť,
- j) rodičia vyslovia obavy zo šikanovania,
- k) obeť máva „náhodné“ zranenia,
- l) veci obeť zrazu nie sú v poriadku.

Čl. 6 Zodpovednosť školy

Ciele školy:

- snažiť sa vytvoriť prostredie obmedzujúce vznik šikanovania,
- vhodnými prostriedkami zabrániť jeho trvaniu,
- vytvárať pozitívnu klímu v triede a celej škole – budovať kladné medziľudské vzťahy,
- zodpovednosť za správanie, uvedomovať si dôsledky správania,
- podporovať zdravie, zdravý životný štýl,
- vytvárať školu bez drog, alkoholu a tabaku – vytvárať postoje a schopnosti odmietat tieto látky,
- v rámci primárnej prevencie informovať žiakov (primerane veku) o návykových látkach, ich účinkoch a rizikách,
- realizovať osobnostný a sociálny rozvoj žiakov, ich sociálnych a komunikačných zručností,
- komunikovať so žiakmi,
- zapájať rodičov do diania v škole, informovať ich o dianí v škole,
- vhodne využívať voľný čas.

1. Škola zodpovedá za žiakov v ase školského vyučovania a školských akcií v súlade so školským zákonom, Dohovorom o právach dieťaťa a podľa pracovného poriadku školy.
2. Za povinnosť uvedenú v predchádzajúcom bode sú zodpovední všetci pedagogickí zamestnanci školy:
 - a) ktorí realizujú vyučovací proces,
 - b) ktorí vykonávajú pedagogický dozor počas prestávok na chodbách,
 - c) ktorí vykonávajú pedagogický dozor počas školských akcií rôzneho druhu (školské výlety, kurzy, exkurzie, kultúrne podujatia, športové podujatia a ďalšie školské akcie),
 - d) ktorí vykonávajú pedagogický dozor počas záujmových krúžkov.

3. Škola zodpovedá aj za škodu, ktorú v čase vyučovania, resp. v dobe vykonávania tzv. prechodného dohľadu spôsobí žiak, pokiaľ ten, kto je povinný vykonávať dohľad nepreukáže, že náležitý dohľad nezanedbal (§ 422 Občianskeho zákonníka).
4. Šikanovanie, resp. jeho náznamy, **nesmie** byť zamestnancami školy **v žiadnej miere akceptované**. Pedagogický zamestnanec musí šikanovanie medzi žiakmi **bez meškania riešiť** a každej jeho obeť poskytnúť okamžitú pomoc. Je povinný ihneď túto skutočnosť oznámiť triednemu učiteľovi agresora a obeť, výchovnému poradcovi, prípadne vedeniu školy.

Čl. 7

Priestupková a trestnoprávna zodpovednosť

1. Šikanovanie žiakov môže v určitých prípadoch napĺňať skutkovú podstatu priestupkov v zmysle zákona č. 372/1990 Z. z. o priestupkoch v znení neskorších predpisov. Ide predovšetkým o priestupky:
 - a) proti občianskemu spolunažívaniu,
 - b) proti majetku.
2. Zodpovedným za priestupky je ten, kto v čase spáchania priestupku dovŕšil **pätnásť rok svojho veku**. Ak v čase spáchania priestupku dovŕšil pätnásť rok a neprekročil osemnásť rok svojho veku, zaraďuje sa do kategórie „**mladistvých**“.
3. Šikanovanie žiakov môže v určitých prípadoch napĺňať aj skutkovú podstatu trestných činov v zmysle zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon. Ide najmä o trestný čin:
 - a) ohovárania,
 - b) nebezpečného vyhrážania,
 - c) ublíženia na zdraví,
 - d) obmedzovania osobnej slobody,
 - e) nátlaku,
 - f) vydierania,
 - g) hrubého nátlaku,
 - h) krádeže,
 - i) poškodzovania cudzej veci,
 - j) neoprávneného užívania cudzej veci.
4. Páchatelom trestného činu je ten, kto trestný čin spáchal sám. Za spolupáchateľstvo trestného činu sa považuje, ak bol trestný čin spáchaný spoločným konaním dvoch alebo viacerých osôb.
5. Trestne zodpovedný je ten, kto v čase spáchania činu dovŕšil **štrnásť rok svojho veku**. Žiaci, ktorí v čase spáchania trestného činu dovŕšili štrnásť rok a neprekročili osemnásť rok svojho veku sa podľa trestného zákona zaraďujú do kategórie „**mladistvých**“.
6. Pedagogický zamestnanec školy, ktorý sa dozvie o prípade šikanovania a **neprijme v tomto smere žiadne opatrenie, sa vystavuje riziku trestného postihu**. Môže napĺňať i skutkovú podstatu trestného činu neprekazenia trestného činu, neoznámenia trestného činu alebo ublíženia na zdraví a to tak, že inému z nedbanlivosti ublíži na zdraví tým, že poruší dôležitú povinnosť vyplývajúcu z jeho zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie alebo uloženú mu podľa zákona.

Čl. 8

Postup v prípade zistenia šikanovania

V prípade, že sa v priestoroch budovy školy počas školského vyučovania a na akciách organizovaných školou zistí prípad šikanovania, je každý pedagogický i nepedagogický zamestnanec povinný postupovať takto:

1. **Informovať o tejto skutočnosti triedneho učiteľa agresora aj obeť** (predtým si zistí meno a priezvisko žiakov a triedu, ktorú navštevujú), výchovného poradcu a člena vedenia školy.
2. Triedni učitelia si na vyšetrovanie prizvú daných žiakov, zamestnanca školy, ktorý túto skutočnosť oznámil a výchovného poradcu (pri zachovaní dôvernosti).
O danom vyšetrovaní **spísať záznam** a tento odovzdať:
 - a) členovi vedenia školy,
 - b) výchovnému poradcovi.

Jeden exemplár vložiť do osobného spisu žiaka.

V zápise popísať zistenú skutočnosť, vyjadrenia agresora a obeť a navrhnúť opatrenia na riešenie.

3. Triedni učitelia agresora a obeť v spolupráci s výchovným poradcom **si pozvú na pohovor zákonných zástupcov týchto žiakov**. Aj o tomto stretnutí spíšu zápis (pri zachovaní dôvernosti). K pohovoru prizvú aj člena vedenia školy.
4. Po písomnom uzavretí celého prípadu, zvážení návrhov na opatrenia, vyjadrení agresora a obeť, rodičov, resp. zákonných zástupcov týchto žiakov **riaditeľ školy rozhodne o ďalšom postupe** v súlade so školským poriadkom školy, pracovným poriadkom školy, resp. zákonom č. 300/2005 Z. z. – Trestný zákon a zákonom č. 372/1990 Z. z. – Zákon SR o priestupkoch.
5. Nakoľko šikanovanie je veľmi závažným negatívnym spoločenským javom, celý prípad vyšetrenia šikanovania sa bude realizovať **pri zachovaní dôvernosti až do vyriešenia daného prípadu**. Týmto postupom nie je dotknutá informačná povinnosť školy.
6. V prípade, že tento negatívny jav zistí žiak školy, je povinný okamžite o tejto skutočnosti informovať svojho triedneho učiteľa, výchovného poradcu, v ich neprítomnosti člena vedenia školy.

Postup pri podozrení zo zneužívania návykových látok

Tabakové výrobky – konzumácia v škole:

1. odobrať a zaistiť výrobok,
2. spísať záznam s vyjadrením žiaka,
3. oznámiť zistenie zákonnému zástupcovi žiaka,
4. výchovné opatrenie v súlade s vnútorným poriadkom školy,
5. oboznámiť ostatných pedagógov, žiakov v kolektíve.

Alkohol – konzumácia alebo nález v škole:

1. odobrať a zaistiť výrobok,
2. okamžite informovať vedenie školy,
3. pri ohrození zdravia a života zabezpečiť potrebnú pomoc a volať lekársku pomoc,
4. ak nehrozí akútne nebezpečenstvo, spísať záznam s vyjadrením žiaka,
5. oboznámiť zákonného zástupcu žiaka a ten si ho vyzdvihne,
6. komunikovať so zákonným zástupcom žiaka,
7. výchovné opatrenie v súlade s vnútorným poriadkom školy,
8. oboznámiť ostatných pedagógov a žiakov v kolektíve,
9. kontaktovať príslušný odbor sociálnych vecí pri opakovaní sa situácie a v závažných prípadoch

Omamné a psychotropné látky – konzumácia v škole:

1. odobrať a zaistiť výrobok,
2. pri ohrození zdravia, života zabezpečiť potrebnú pomoc a zavolať lekársku pomoc,
3. ak nehrozí akútne nebezpečenstvo, spísať záznam s vyjadrením žiaka,
4. vyzrozumieť zákonného zástupcu a ten si žiaka vyzdvihne
5. komunikovať so zákonným zástupcom žiaka,
6. výchovné opatrenie v súlade s vnútorným poriadkom školy,
7. oboznámiť ostatných pedagógov, žiakov v kolektíve
8. oznamovacia povinnosť príslušným orgánom sociálno-právnej ochrany dieťaťa, PZ (odbor sociálnych vecí pri opakovaní sa situácie a v závažných prípadoch -

Omamné a psychotropné látky – distribúcia:

Pri podozrení na distribúciu musí škola vždy informovať PZ SR

Omamné a psychotropné látky – nález:

1. odobrať a zaistiť látku,
2. spísať záznam,
3. ak bola látka nájdená u žiaka, ten sa k tomu písomne vyjadrí,

4. za prítomnosti svedka zabezpečiť látku, vložiť do obálky, zapísať dátum, čas a miesto nález, zapečatiť obálku (prelepiť s pečiatkou školy) a uschovať,
5. vyrozumieť PZ SR, tá latku identifikuje a zaistí.

Čl. 9

Činnosť v rámci preventívnych opatrení

1. Základným preventívnym opatrením školy je osvojiť si základný princíp „Sme škola, kde sa šikanovanie netoleruje v žiadnych podobách!“
T : stály Z : všetci pedagogickí zamestnanci
2. S podstatou, formami a nebezpečnými dôsledkami šikanovania oboznámiť všetkých žiakov, zamestnancov školy a zákonných zástupcov, aby vedeli, že tieto formy správania nie sú len neškodným humorom a zábavou. Oboznámiť predovšetkým s negatívnymi dôsledkami šikanovania, a to tak pre jeho obeť, ako i pre agresorov. Za zvlášť nebezpečné je potrebné považovať tendenciu podceňovať počiatkové prejavy šikanovania.
T : priebežne Z : všetci pedagogickí zamestnanci
3. Počas výchovno-vzdelávacej činnosti, mimoškolských akciách, záujmovej činnosti učiť žiakov prijímať všeobecné hodnoty spoločnosti, identifikovať sa s nimi a konať v ich duchu v každodennom živote.
T : trvalý Z : všetci ped. a ostatní zamestnanci
4. Umožniť ďalšie vzdelávanie v tomto smere podľa akreditovaných programov výchovnému poradcovi, koordinátorovi prevencie a ďalším pedagogickým zamestnancom.
T : trvalý Z : riaditeľka školy
5. V rámci účinnej prevencie šikanovania vytvárať pozitívnu klímu v škole a oznamovať aj náznaky šikanovania (pri zachovaní dôvernosti takýchto oznámení)
 - dozor konajúcemu pedagógovi,
 - vyučujúcemu,
 - triednemu učiteľovi,
 - vychovávateľovi,
 - výchovnému poradcovi
 - vedeniu školyT : trvalý Z : v texte
6. Viest' písomné záznamy o riešení konkrétnych prípadov šikanovania
T : trvalý Z : všetci pedagogickí zamestnanci
7. V súlade s pracovným poriadkom vykonávať zvýšený dozor cez prestávky, pred začiatkom vyučovania, po jeho skončení i v čase mimo vyučovania žiakov, a to najmä v priestoroch, kde k šikanovaniu už došlo alebo by k nemu mohlo dochádzať
T : trvalý Z : všetci pedagogickí zamestnanci
8. Oboznámiť všetkých pedagogických zamestnancov so systémom školy pre oznamovanie a vyšetovanie šikanovania
T : 1-krát ročne Z : vedúci MZ a PK
9. Informovať pedagogických zamestnancov, žiakov a ich zákonných zástupcov o tom, čo robiť v prípade, keď sa dozvedia o šikanovaní (umiestniť na prístupné miesto kontakty a telefónne číslo na inštitúcie, ktoré sa problematikou šikanovania zaoberajú)
T : september Z:vedenie školy, triedni učitelia
10. Spolupracovať s odborníkmi z CVPP, CPPPaP resp. ďalšími odbornými pracoviskami poradenských a preventívnych služieb v regióne
T : v prípade potreby Z : vedenie školy
11. Zapájať do prevencie a riešenia šikanovania aj žiakov školy
T : trvalý Z : všetci pedagogickí zamestnanci

Navrhované opatrenia školy v rámci prevencie sociálno – patologických javov

- a) zvyšovať odbornú úroveň pedagógov v oblasti prevencie,
- b) pravidelné oboznamovať žiakov s vnútorným poriadkom školy,
- c) dodržiavať pravidlá – výklad, kontrola zo strany pedagógov, ale aj žiakov,
- d) pri porušovaní pravidiel – postihnutie vinníka,
- e) zvyšovanie spolupráce medzi triednym učiteľom a triedou, triednym učiteľom a rodičmi,
- f) využívať stále viac akcie „žiaci pre žiakov“ – peer programy,
- g) podpora zdravotnej, osobnostnej a sociálnej výchovy,
- h) systematická preventívna činnosť (prednášky, besedy, predstavenia...), podporovať zdravý životný štýl,
- i) využívať preventívne programy publikácií: „Cesta k emocionálnej zrelosti“, „Nenič svoje múdre telo“, „Ako poznám sám seba“.

Čl. 10

Metódy riešenia šikanovania

1. Pre vyšetrenie šikanovania sa využije nasledovná stratégia
 - a) zaistiť ochranu obetiam,
 - b) rozhovor so žiakmi, ktorí na šikanovanie upozornili, s obeťou, agresormi,
 - c) nájsť vhodných svedkov, individuálne rozprávať a konfrontovať výpovede svedkov,
 - d) kontaktovať zákonných zástupcov,
 - e) kontaktovať školského psychológa, špeciálneho pedagóga, CVPP, CPPPpP, DC,
 - f) využiť anonymnú dotazníkovú metódu.
2. Pri výskyte skupinového násillia voči obeti zachovať nasledovný postup
 - a) okamžitá pomoc obeti,
 - b) dohoda riaditeľa školy s pedagogickými zamestnancami na postupe vyšetrenia,
 - c) vlastné vyšetrenie,
 - d) zabrániť prípadnú krivú výpoveď agresorov, bez možnosti dohodnúť sa na spoločnej výpovedi,
 - e) pokračujúca pomoc a podpora obete,
 - f) v prípade potreby nahlásiť prípad polícii,
 - g) kontaktovať zákonných zástupcov žiaka,
 - h) kontaktovanie CVPP, CPPPpP, DC a pod..

Čl. 11

Opatrenia na riešenie situácie

1. *Opatrenia pre obeť*
 - a) odporučiť rodičom obetí vyhľadať individuálnu odbornú starostlivosť CVPP, CPPPpP,
 - b) zorganizovať skupinový intervenčný program riaditeľom školy v spolupráci so školským psychológom,
 - c) informovať zákonných zástupcov obetí.
2. *Opatrenia pre agresorov*
 - a) odporučiť rodičom agresorov vyhľadať odbornú starostlivosť CPPPpP,
 - b) preložiť žiaka do inej triedy,
 - c) výchovné opatrenia – napomenutie a pokarhanie triednym učiteľom, pokarhanie riaditeľom školy, zníženie známky zo správania,
3. *Opatrenia v mimoriadnych prípadoch*
 - a) odporúčanie rodičom umiestniť žiaka na dobrovoľný diagnostický pobyt do miestne príslušného DC, prípadne do liečebno-výchovného sanatória,

- b) oznámenie príslušnému Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny – sociálno-právna ochrana detí za účelom využitia nutných výchovných opatrení v prospech maloletého v zmysle zákona č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci, v znení neskorších predpisov
 - c) oznámenie príslušnému útvaru Policajného zboru SR, ak došlo k závažnejšiemu prípadu šikanovania, pri ktorom je podozrenie, že bol spáchaný trestný čin.
4. Riaditeľka školy poveruje prácou v Komisii k prevencii a riešeniu šikanovania v škole týchto zamestnancov:
Mgr. Henrieta Herczegová – koordinátorka prevencie
RNDr. Emília Blašková – výchovná poradkyňa
RNDr. Kamila Jalčová – zástupkyňa riaditeľa školy
Školská psychologička poverená spolupracujúcim CPPPaP

Čl. 12 Spolupráca školy s rodičmi žiakov

1. Pri podozrení na šikanovanie žiaka sú koordinátor prevencie drogových závislostí a sociálno-patologických javov, výchovný poradca, **ale hlavne triedni učitelia povinní upozorniť zákonných zástupcov žiakov**, aby si všímali možné príznaky šikanovania a súčasne im ponúkli pomoc. Táto povinnosť platí tak pre rodinu obeť ako aj pre rodinu agresora.
2. Pri pohovore s rodičmi sú učitelia povinní dbať na taktný prístup a najmä na zachovanie dôvernosti informácií.
3. Spoluprácu pri danej problematike so špecializovanými inštitúciami za školu zabezpečuje výchovný poradca a koordinátor prevencie drogových závislostí a sociálno-patologických javov.
4. Pri podozrení, že šikanovanie naplnilo skutkovú podstatu priestupku alebo trestného činu, je riaditeľka školy povinná oznámiť túto skutočnosť príslušnému útvaru PZ SR.
5. Riaditeľka školy je povinná bez zbytočného odkladu oznámiť orgánu sociálno-právnej ochrany skutočnosti, ktoré ohrozujú žiaka alebo že žiak spáchal trestný čin, prípadne opakovane páchal priestupky.

.....
Mgr. Renáta Brédová
riaditeľka školy